

УДК 346.9

 DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.1204209>
I.O. ПЕРЕВЕРЗЄВ,

 ПАТ «Меридіан» ім. С.П. Корольова,
 м. Київ, Україна

ТРЕТЕЙСЬКЕ СУДОЧИНСТВО У СФЕРІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

I.O. PEREVERZIEV,

 Private Joint-Stock Company «Meridian» n. S.P. Korolyov,
 Kijv, Ukraine

ARBITRATION PROCEEDINGS IN THE AREA OF ECONOMIC ACTIVITY: PROBLEMS OF APPLICATION AND SOLUTIONS

Третейське судочинство не набуло широке застосування у сфері вирішення господарських спорів. Третейські суди розглядають незначну кількість господарських спорів. Це обумовлено недосконалістю законодавства у сфері третейського судочинства, недостатністю об'єктивної інформації щодо переваг такого судочинства, недовірою юристів сприймати такий альтернативний спосіб вирішення господарських спорів внаслідок відсутності апеляції та касації. Виходячи з досвіду розвинених країн, принципів незалежності та альтернативності третейських судів, пріоритету захисту приватних інтересів сторін спору, а не публічних інтересів держави, розширення сфери застосування третейського розгляду господарських спорів має великий потенціал.

У зв'язку з прийняттям Закону України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» [1] потребує окремого дослідження питання застосування третейського судочинства при розгляді господарських спорів. Нова редакція Господарського процесуального кодексу передбачає істотні новації у процесуальному порядку розгляду спорів. Окрім цього, вищевказаним Законом підвищено ставки судового збору, що підвищує актуальність застосування третейського порядку розгляду спорів між суб'єктами господарювання. За слушною думкою І. Бута паралельно з проведенням судової реформи потребує комплексного реформування система захисту прав і законних інтересів особи шляхом

застосування альтернативних позасудових способів вирішення спорів [2, с.117].

Питання діяльності третейських судів досліджувалися І. Бутом, А.П. Гаврилішином, В.П. Козиревим, С.О. Короєдом. Проте особливості застосування третейського судочинства у сфері господарювання досліджувалися фрагментарно. Виходячи з вищевикладеного, метою дослідження є визначення проблемних питань застосування третейського судочинства у сфері господарської діяльності та розробка пропозицій щодо їх вирішення.

Правові засади діяльності третейського суду у сфері розгляду господарських спорів складають Закон України «Про третейські суди» [3], Розділ VII Господарського процесуального кодексу «Провадження у справах про оскарження рішень третейських судів та про видачу наказів на примусове виконання рішень третейських судів» [1], Закони України «Про заставу» [4], «Про зовнішньоекономічну діяльність», «Про міжнародний комерційний арбітраж».

Практика діяльності третейських судів висвітлена в постанові Пленуму Вищого господарського суду України від 26.12.2011 р. «Про деякі питання практики застосування Господарського процесуального кодексу України судами першої інстанції» [5], узагальненні судової практики Верховним Судом України від 11.02.2009 року «Практика застосування судами Закону України «Про третейські суди» [6].

Виходячи з аналізу наукової літератури та законодавства третейське судочинство представляє юрисдикційну недержавну форму захисту прав та законних інтересів у сфері

господарювання. Саме така позиція висвітлена у рішенні Конституційного суду України [7].

Слід зазначити, що у науковій літературі висловлюються різні точки зору щодо юридичної природи третейського розгляду спорів. Так, А.В. Цихоцький зазначає, що третейський розгляд це не правосуддя, а посередництво, засноване на цивільно-правовому договорі про встановлення прав [8, с.66]. А.Л. Маковський відносить третейський розгляд спорів до особливої юрисдикційної форми, альтернативної державному правосуддю в сфері цивільного права, що є наслідком приватноправового регулювання майнових відносин, в основу якого покладено принцип автономії волі сторін [9, с.59]. Досить часто третейський розгляд називають не формою, а способом захисту прав. Але таке розуміння третейського судочинства є помилковим, оскільки способи захисту визначені у ст.15 ЦК України та у ст.20 Господарського кодексу України.

С.О. Короєд відносить третейський розгляд лише до додаткової (досудової) форми захисту порушеного права (поряд із такими формами захисту, як вчинення виконавчого напису нотаріуса, попереднє вирішення трудового спору комісією з трудових спорів та попереднє вирішення сімейного питання органом опіки та піклування), яка передбачає можливість перегляду (повторного вирішення) в державному суді по суті спору, який було попередньо вирішено третейським судом [9, с.66]. Представляється, що така точка зору є недосить коректною, оскільки досить часто третейського розгляду спору достатньо і сторони спору не звертаються до державного суду. Третейське судочинство передбачає альтернативу, а не додатковий спосіб захисту. За власним волевиявленням сторони спору відмовляються від звернення до державного суду.

Аналіз положень Закону України «Про третейські суди» дозволяє виділити відмінні ознаки третейського розгляду спорів:

- законодавче врегулювання процедури третейського врегулювання спорів, наявність обов'язкового для сторін внутрішнього регламенту постійно діючого третейського суду;

- формалізований характер розгляду спорів у порівнянні з іншими альтернативними способами. У практиці Європейського суду з прав людини третейське судочинство розглядається як форма здійснення правосуддя нарівні з державними судами [10];

- юрисдикційний характер діяльності третейського суду, арбітром вирішується питання не тільки факту, а й права [2, с.120];

- виключення з числа спорів, підвідомчих третейському суду, певних категорій справ (ст.6 Закону України «Про третейські суди»). Зокрема, у сфері господарських правовідносин третейським судам не підвідомчі справи у спорах про визнання недійсними нормативно-правових актів; у спорах, що виникають при укладенні, зміні, розірванні та виконанні господарських договорів, пов'язаних із задоволенням державних потреб; у спорах, пов'язаних з державною таємницею; про відновлення платоспроможності боржника чи визнання його банкрутом; у спорах, однією із сторін в яких є орган державної влади, орган місцевого самоврядування, їхня посадова чи службова особа, інший суб'єкт під час здійснення ним владних управлінських функцій на основі законодавства, у тому числі на виконання делегованих повноважень, державна установа чи організація, казенне підприємство; у спорах щодо нерухомого майна, включаючи земельні ділянки; у спорах про встановлення фактів, що мають юридичне значення; у спорах, що виникають з корпоративних відносин у спорах між господарським товариством та його учасником (засновником, акціонером), у тому числі учасником, який вибув, а також між учасниками (засновниками, акціонерами) господарських товариств, пов'язаних із створенням, діяльністю, управлінням та припиненням діяльності цих товариств, коли хоча б одна із сторін спору є нерезидентом України; у спорах, за результатами розгляду яких виконання рішення третейського суду потребуватиме вчинення відповідних дій органами державної влади, органами місцевого самоврядування, їх посадовими чи службовими особами та іншими суб'єктами під час здійснення ними владних управлінських функцій на основі законодавства, у тому числі на виконання делегованих повноважень.

Слід зазначити, що окремі автори називають ще додаткову ознаку: сторона не може в односторонньому порядку відмовитися від участі в третейському розгляді спору, сам факт укладення третейської угоди є перешкодою для судового вирішення спору [2, с.121]. Але така позиція є хибною. Вищий господарський суд України від 20.10.2015 р. у справі № 904/3608/15 вказав, що Закон України «Про третейські суди» передбачає виключно право, а не обов'язок сторін на звернення до цього суду [11]. Виходячи з ліквідації Вищого господарського суду, є незрозумілим, чи будуть у подальшому господарської суди керуватися позиціями, викладеними у рішеннях Вищого господарського суду. Але, виходячи з

положень Закону України «Про третейські суди» необхідна наявність волі обох сторін для виникнення у третейського суду підстав для розгляду господарського спору по суті. За умов відсутності у позивача волевиявлення на звернення до третейського суду чинне законодавство України жодним чином не позбавляє його конституційного права на звернення до господарського суду. Відповідно до ч.2 ст.124 Конституції України, норми якої є нормами прямої дії, юрисдикція судів поширюється на всі правовідносини, що виникають у державі. При цьому, Закон України «Про третейські суди» передбачає виключно право, а не обов'язок сторін на звернення до цього суду. Окрім того, необхідна наявність волі обох сторін для виникнення у третейського суду підстав для розгляду спору по суті. При відсутності волі, в даному випадку, позивача, на звернення до третейського суду, чинне законодавство України жодним чином не позбавляє його права на звернення до господарського суду.

Наведені особливості третейського розгляду господарських спорів дозволяють конкретизувати визначення третейського судочинства – це альтернативна юрисдикційна позасудова форма захисту прав суб'єктів господарювання та учасників господарських відносин, яка має власну процедуру розгляду та вирішення спору з пріоритетом захисту приватних інтересів сторін спору, а не публічних інтересів держави.

Аналіз господарської практики та положень законодавства у сфері третейського судочинства дозволяє виділити наступні проблемні питання реалізації такої альтернативної процедури: діяльність третейських судів для вирішення конкретного спору (судів ad hoc), які можуть утворюватися відповідно до ч.1 ст.7 Закону України «Про третейські суди»; оскарження рішення третейського суду у господарському суді (Розділ VII Господарського процесуального кодексу); виключення з числа справ, підвідомчих третейському суду, достатньо великої кількості господарських спорів.

Можливість створення третейських судів для вирішення конкретного спору передбачена ст.7 Закону України «Про третейські суди». У інших статтях Закону певні норми щодо регулювання такого виду третейських судів практично відсутні. Діяльність таких судів регулюється виключно третейською угодою, до якої немає чітких вимог, а діяльність постійно діючих третейських судів, відповідно до закону, передбачає наявність реєстрації, юридичної адреси, регламенту, відомостей про особовий склад суддів тощо. У

зв'язку з чим одноразові третейські суди фактично діють поза межами ефективного правового регулювання, що в свою чергу призводить до різноманітних зловживань [12, с.69].

Неврегульованість діяльності судів ad hoc призводить до відміни їх рішень у державних судах. Зокрема, підставою може бути недоведення до відома сторін або неможливість докзати факт доведення інформації про місце засідання суду. Ця підстава також може бути причиною відмови видати виконавчий документ. Зокрема, це ухвали Дзержинського суду м. Харкова від 19.12.2011 р. № 6-15/11 [13], Деснянського районного суду м. Києва від 31.03.2016 року № 754/2525/16-ц [14].

Аналіз Закону України «Про третейські суди» вказує, що питання виконання рішень судів ad hoc у Законі не врегульовані.

Вважаємо, що законодавець акцентує увагу на виконання рішень постійно діючих третейських судів і нічого не говорить про виконання рішень третейських судів, що є недоліком і призводить до відповідних зловживань з їх сторони.

Представляється доцільним погодитися з точкою зору В.П. Козиревої, А.П. Гаврилішина, що з метою недопущення зловживань третейськими судами ad hoc доцільно у Закон України «Про третейські суди» внести доповнення наступного змісту: «третейські суди ad hoc при розгляді господарських спорів та винесення рішення за ними керуються відповідним регламентом постійно діючого третейського суду» [12, с.70].

Слід зазначити, що відповідно до положень Закону України «Про третейські суди» дещо неоднозначним є також статус постійно діючих третейських судів. Відповідно до ст. 7 Закону постійно діючі третейські суди та третейські суди для вирішення конкретного спору утворюються без статусу юридичної особи. Постійно діючі третейські суди можуть утворюватися та діяти при зареєстрованих згідно з чинним законодавством України: всеукраїнських громадських організаціях; всеукраїнських організаціях роботодавців; фондів і товарних біржах, саморегульованих організаціях професійних учасників ринку цінних паперів; торгово-промислових палатах; всеукраїнських асоціаціях кредитних спілок, Центральній спілці споживчих товариств України; об'єднаннях, асоціаціях суб'єктів підприємницької діяльності – юридичних осіб, у тому числі банків.

Незважаючи на те, що третейський суд підлягає державній реєстрації згідно з положеннями Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та

громадських формувань» (ст. 9 Закону), залишається невизначеним правовий статус третейського суду. Виходячи з того, що він не має статусу юридичної особи, а діє при певних організаціях, які затверджують положення про нього, регламент його роботи, незрозуміло, чи можна його ліквідувати, чи несе він самостійну відповідальність за свої дії, може самостійно розпоряджатися грошовими коштами.

Деякі автори, зокрема В.П. Козирєва, А.П. Гаврилішин, пропонують можливу альтернативу існуючому невизначеному становищу постійно діючого третейського суду у вигляді надання йому статусу юридичної особи у формі приватної установи. Авторами зазначається, що відносно цього питання передбачаються на законодавчому рівні внесення змін до Цивільного і Господарського кодексів України [15, с.135]. Серед переваг наявності статусу некомерційної юридичної особи у третейського суду автори зазначають удосконалення правового підґрунтя матеріально-технічного забезпечення третейського суду; створення правової основи щодо розпорядження грошовими коштами самостійно без залучення організації-засновника; удосконалення процедури призначення керівника постійно діючого третейського суду (з'являються юридичні повноваження); додаткові правові можливості удосконалення структури третейського суду. Наддавши постійно діючому третейському суду організаційно-правової форми юридичної особи, тим самим законодавець змусить його рівнятися на державний суд. Автори зазначають, якщо сторони спору будуть бачити, що державні та недержавні суди мають однакову організаційну структуру, а різниця носить якісний характер (оперативність розгляду справ, конфіденційність, менші фінансові затрати, тощо), то зазначені обставини слугуватимуть укріпленню авторитету третейських судів [15, с.138].

Як вважається, позиція авторів не є однозначною. Більшість положень щодо удосконалення структури третейського суду, призначення керівника третейського суду засновники можуть реалізувати у той формі, яка закріплена на теперішній час законодавцем. Аргументи авторів щодо самостійного розпорядження грошовими коштами для некомерційної організаційно-правової форми є некоректними, оскільки більшість некомерційних установ не мають автономію у розпорядженні коштами. Для більшості суб'єктів господарювання вирішальним у випадку вибору форми захисту є не наявність статусу юридичної особи, а переваги, які має третейське судоч-

чинство у порівнянні з державним. Як слушно зауважують автори, це оперативність, менші витрати, конфіденційність. Як вважається, доцільно не ускладнювати порядок створення третейських судів, а удосконалювати процедуру розгляду та виконання рішень такого суду. Зокрема, доцільно удосконалювати оперативність вирішення спорів, збільшувати можливості реалізації права на захист у третейському суді; формувати нові традиції та філософію врегулювання конфліктів у сфері господарювання. Одним із напрямів реалізації запропонованих заходів є покращення самоорганізації у сфері третейського судочинства, створення Третейської палати та створення Єдиного реєстру третейських судів.

Активізації застосування третейського судочинства у сфері господарювання також сприятиме зменшення законодавчих обмежень у досліджуваній сфері. Як представляється, законодавець необґрунтовано обмежив підвідомчість справ третейським судам. Зокрема, виключення з числа справ, підвідомчих третейським судам, корпоративних спорів, представляється недоцільним. Зазначені спори виникають внаслідок реалізації приватних інтересів учасників та самого товариства. Сутність корпоративного конфлікту відповідає третейській процедурі. Більшість корпоративних конфліктів доцільно вирішувати на підставі компромісу. Третейське судочинство є більш гнучким у пошуку взаємовигідного варіанту у порівнянні з державним судочинством. Аргументація окремих авторів щодо обмеження розгляду корпоративних спорів тільки у господарських судах з метою перешкодження рейдерству є недостатньо прийнятною, оскільки у більшості рейдерських схем застосовуються рішення, винесені господарськими судами.

Таким чином, на основі проведеного дослідження конкретизовано визначення третейського судочинства у сфері господарської діяльності – це альтернативна юрисдикційна позасудова форма захисту прав суб'єктів господарювання та учасників господарських відносин, яка має власну процедуру розгляду та вирішення спору з пріоритетом захисту приватних інтересів сторін спору, а не публічних інтересів держави. Виокремлено проблемні питання реалізації такої альтернативної процедури: діяльність третейських судів для вирішення конкретного спору (судів ad hoc), які можуть утворюватися відповідно до ч.1 ст.7 Закону України «Про третейські суди»; оскарження рішення третейського суду у господарському суді (Розділ VII Господарського процесуального кодексу); виключення з числа

справ, підвідомчих третейському суду, достатньо великої кількості господарських спорів. Запропоновано напрями реалізації заходів з удосконалення третейського судочинства: покращення самоорганізації у сфері третейського судочинс-

тва, створення Третейської палати та Єдиного реєстру третейських судів. Аргументовано доцільність розгляду корпоративних спорів третейськими судами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів : Закон України від 03.10.2017 № 2147–VIII. *Офіційний вісник України*. 2017. № 96.
2. Бут, І. Місце третейського розгляду серед альтернативних способів вирішення цивільно-правових способів. *Національний юридичний журнал: теорія і практика*. 2014. № 6. С. 117–121.
3. Про третейські суди : Закон України від 11.05.2004 № 1701–VI. *Офіційний вісник України*. 2004. № 23. Ст. 1540.
4. Про заставу : Закон України від 02.10.1992 № 2654–XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 47. Ст. 642.
5. Про деякі питання практики застосування Господарського процесуального кодексу України судами першої інстанції : постанова Пленуму Вищого господарського суду України від 26.12.2011. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0018600-11>.
6. Практика застосування судами Закону України «Про третейські суди» : узагальнення судової практики Верховного Суду України від 11.02.2009. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/n_005700-09.
7. Справа за конституційним поданням 51 народного депутата України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень абзаців сьомого, одинадцятого статті 2, статті 3, пункту 9 статті 4 та розділу VIII «Третейське самоврядування» Закону України «Про третейські суди» (справа про заведення третейського суду) : Рішення Конституційного суду України від 10.01.2008 № 1-рп/2008 у справі № 1-3/2008: п. 4. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v001p710-08>.
8. Цихоцкий, А. В. Теоретические проблемы эффективности правосудия по гражданским делам. Новосибирск : Наука, 1997. 392 с.
9. Маковский, А. Л. Заключение по Запросу Высшего Арбитражного Суда Российской Федерации, о проверке конституционности пункта 1 статьи 11 ГК Российской Федерации, статьи 28 Федерального закона от 21 июля 1997 года № 122-ФЗ «О государственной регистрации прав на недвижимое имущество и сделок с ним», пункта 1 статьи 33 и статьи 51 Федерального закона от 16 июля 1998 года № 102-ФЗ «Об ипотеке (залоге недвижимости)», Закона Российской Федерации от 7 июля 1993 года № 5338-I «О международном коммерческом арбитраже» и Федерального закона от 24 июля 2002 года № 102-ФЗ «О третейских судах в Российской Федерации». *Третейский суд*. 2011. № 2 (74). С. 57–67.
10. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Компанія «Регент» проти України» : від 03.04.2008. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/974_426.
11. Постанова Вищого господарського суду України : від 20.10.2015 у справі № 904/3608/15. URL: <http://www.arbitr.gov.ua/doc.php>.
12. Козирева, В. П., Гаврилшин, А. П. Проблеми третейського судочинства в Україні. *Юридичний вісник*. 2011. № 4. С. 67–71.
13. Ухвала Дзержинського суду м. Харкова : від 19.12.2011 у справі № 6-15/11. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/782617>.
14. Ухвала Деснянського районного суду м. Києва : від 31.03.2016 у справі № 754/2525/16-ц. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/1807383>.
15. Козирева, В. П., Гаврилшин, А. П. Законодавство України про третейські суди: основні закономірності та перспективи розвитку. *Повітряне та космічне право : Юридичний вісник*. 2016. Т. 1. № 38. С. 134–138.

REFERENCES

1. Pro vnesennya zmin do Hospodars'koho protsesual'noho kodeksu Ukrayiny, Tsyvil'noho protsesual'noho kodeksu Ukrayiny, Kodeksu administratyvnoho sudochynstva [On Amendments to the Commercial Procedural Code of Ukraine, the Civil Procedural Code of Ukraine, the Code of Administrative Proceedings]. *Zakon Ukrayiny* (03.10.2017 No 2147–8). *Ofitsiyyny visnyk Ukrayiny*, 96 (in Ukr.).
2. But, I. (2014). Mistse treteys'koho roz-hlyadu sered al'ternatyvnykh sposobiv vyrishennya tsyvil'no-pravovykh sposobiv [Place of arbitration among alternative ways of solving civil law methods]. *Natsional'nyy yurydychnyy zhurnal: teoriya i praktyka*, (6). 117–121 (in Ukr.).

3. Pro treteys'ki sudy [On Arbitration Courts]. Zakon Ukrainy (11.05.2004 No 1701–6). *Ofitsiynny visnyk Ukrainy*, (23). 1540 (in Ukr.).
4. Pro zastavu [On pledge]. Zakon Ukrainy (02.10.1992 No 2654–12). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy*, (47). 642 (in Ukr.).
5. Pro deyaki pytannya praktyky zastosuvannya Hospodars'koho protsesual'noho kodeksu Ukrainy sudamy pershoyi instantsiyi [On some issues of the application of the Economic Procedural Code of Ukraine by courts of first instance]. *Postanova Plenumu Vyshchoho hospodars'koho sudu Ukrainy* (26.12.2011). Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0018600-11> (in Ukr.).
6. *Praktyka zastosuvannya sudamy Zakonu Ukrainy «Pro treteys'ki sudy»* [Practice of application by the courts of the Law of Ukraine «On Arbitration Courts»]. Uzahal'nennya sudovoyi praktyky Verkhovnoho Sudu Ukrainy (11.02.2009). Retrieved from: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/n_005700-09 (in Ukr.).
7. Sprava za konstytutsiynym podannym 51 narodnoho deputata Ukrainy shchodo vidpovidnosti Konstytutsiyi Ukrainy (konstytutsiynosti) polozhen' abzatsiv s'omoho, odyndatsyatoho statti 2, statti 3, punktu 9 statti 4 ta rozdil 7 «Treteys'ke samovyraduvannya» Zakonu Ukrainy «Pro treteys'ki sudy» (sprava pro zavdannya treteys'koho sudu) [The case on the constitutional petition of 51 people's deputies of Ukraine regarding the compliance of the constitution of Ukraine (constitutionality) with the provisions of the paragraphs of the seventh, eleventh article 2, article 3, clause 9 of article 4 and section 7 «arbitration of self-government» of the Law of Ukraine on Arbitration Courts» (case about the tasks of the arbitral tribunal)]. *Rishennya Konstytutsiynoho sudu Ukrainy* (10.01.2008 No 1-rp/2008 u spravi No 1-3/2008: p.4). Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v001p710-08> (in Ukr.).
8. Tsihotskiy, A. V. (1997). *Teoreticheskiye problemy effektivnosti pravosudiya po grazhdanskim delam* [Theoretical problems of the effectiveness of justice in civil cases]. Novosibirsk: Nauka (in Russ.).
9. Makovskiy, A. L. (2011). Zaklyucheniye po Zaprosu Vysshogo Arbitrazhnogo Suda Rossiyskoy Federatsii, o proverke konstitutsionnosti punkta 1 stat'i 11 GK Rossiyskoy Federatsii, stat'i 28 Federal'nogo zakona ot 21 iyulya 1997 goda No 122-FZ «O gosudarstvennoy registratsii prav na nedvizhimoye imushchestvo i sdelok s nim», punkta 1 stat'i 33 i stat'i 51 Federal'nogo zakona ot 16 iyulya 1998 goda No 102-FZ «Ob ipoteke (zaloge nedvizhimosti)», Zakona Rossiyskoy Federatsii ot 7 iyulya 1993 goda No 5338-I «O mezhdunarodnom kommercheskom arbitrazhe» i Federal'nogo zakona ot 24 iyulya 2002 goda No 102-FZ «O treteyskikh sudakh v Rossiyskoy Federatsii» [Conclusion on the Request of the Supreme Arbitration Court of the Russian Federation, on the verification of the constitutionality of Clause 1 of Article 11 of the Civil Code of the Russian Federation, Article 28 of the Federal Law of July 21, 1997 No 122-FZ «On State Registration of Rights to Real Estate and Transactions with It», paragraph 1 of Article 33 and Article 51 of Federal Law No. 102-FZ of July 16, 1998 «On Mortgage (Real Estate Pledge)», Law of the Russian Federation No. 5338-I of July 7, 1993 «On International Commercial Arbitration» and Federal Law of July 24, 2002 No 102-FZ «On Arbitration Courts in Russia Federation»]. *Treteyskiy sud*, 2 (74). 57–67 (in Ukr.).
10. *Rishennya Yevropeys'koho sudu z prav lyudyny u spravi «Kompaniya «Rehent» proty Ukrainy»* [Judgment of the European Court of Human Rights in the case of «Regent Company v. Ukraine»]. (03.04.2008). Retrieved from: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/974_426 (in Ukr.).
11. *Postanova Vyshchoho hospodars'koho sudu Ukrainy* [Resolution of the Supreme Economic Court of Ukraine]. (20.10.2015 u spravi No 904/3608/15). Retrieved from: <http://www.arbitr.gov.ua/doc.php> (in Ukr.).
12. Kozryyeva, V. P., & Havrylyshyn, A. P. (2011). Problemy treteys'koho sudochynstva v Ukraini [Problems of arbitration in Ukraine]. *Yurydychnyy visnyk*, (4). 67–71 (in Ukr.).
13. *Ukhvala Dzerzhyns'koho sudu m. Kharkova* [Decision of the Dzerzhinsky Court in Kharkiv]. (19.12.2011 u spravi No 6-15/11). Retrieved from: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/782617> (in Ukr.).
14. *Ukhvala Desnyans'koho rayonnoho sudu m. Kyeva* [Decree of the Desniansky district court of Kyiv]. (31.03.2016 u spravi No 754/2525/16-ц). Retrieved from: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/1807383> (in Ukr.).
15. Kozryyeva, V. P., & Havrylyshyn, A. P. (2016). Zakonodavstvo Ukrainy pro treteys'ki sudy: osnovni zakonodavstvi ta perspektyvy rozvytku [Legislation of Ukraine on arbitration courts: main regularities and prospects of development]. *Povitryane ta kosmichne pravo : Yurydychnyy visnyk*, T. 1. (38). 134–138 (in Ukr.).

Надійшла: 30.10.2017

Переверзєв І. О. Третейське судочинство у сфері господарської діяльності: проблеми застосування та шляхи вирішення. Форум права: електрон. наук. фахове вид. 2017. № 5. С. 298–304. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2017_5_47.pdf

DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.1204209>

Конкретизовано визначення третейського судочинства у сфері господарської діяльності. Запропоновано напрями реалізації заходів з удосконалення третейського судочинства: покращення самоорганізації у досліджуваній сфері, створення Третейської палати та Єдиного реєстру третейських судів. Аргументовано доцільність розгляду корпоративних спорів третейськими судами.

Ключові слова: третейський суд, третейський суд *ad hoc*, форма захисту, приватний інтерес, третейська угода, Третейська палата, Єдиний реєстр третейських судів, корпоративний спор

Переверзев І.А. Третейское судопроизводство в сфере хозяйственной деятельности: проблемы применения и пути решения

Конкретизировано определение третейского судопроизводства в сфере хозяйственной деятельности. Предложены направления реализации мер по усовершенствованию третейского судопроизводства: улучшение самоорганизации в исследуемой сфере, создание Третейской палаты и Единого реестра третейских судов. Аргументирована целесообразность рассмотрения корпоративных споров третейскими судами.

Ключевые слова: третейский суд, третейский суд *ad hoc*, форма защиты, частный интерес, третейское соглашение, Третейская палата, Единый реестр третейских судов, корпоративный спор

Pereverziev I.O. Arbitration Proceedings in the Area of Economic Activity: Problems of Application and Solutions

On the basis of the research, the definition of the arbitrariness is specified Economic proceedings in the field of economic activity are an alternative jurisdictional non-judicial form of protection of the rights of economic entities and economic operators, which has its own procedure for review and resolution of a dispute, with the priority of protecting the private interests of the parties to the dispute, and not public interests of the state. The problematic issues of the implementation of such an alternative procedure are identified: the work of arbitration courts to resolve a specific dispute (*ad hoc* courts) that may be formed in accordance with Part 1, Article 7 of the Law of Ukraine «On Arbitration Courts»; appeal against the decision of the arbitral tribunal in the economic court (Section VII of the Commercial Procedural Code); an exception to the number of cases subordinate to the arbitral tribunal, enough of a large number of economic disputes.

Are offered directions of realization of measures on improvement of arbitration court proceedings: improvement of self-organization in the field of arbitral proceedings, creation of the Arbitration Chamber and the Unified Register of Arbitration Courts. The expediency of considering corporate disputes to arbitration courts is justified, taking into account the fact that the essence of the corporate conflict is responsible arbitration procedures, most corporate conflicts should be resolved on the basis of compromise, and arbitral litigation is more flexible in finding a mutually beneficial option compared to state legal proceedings. The argumentation of individual authors regarding the limitation of the consideration of corporate disputes only in commercial courts with a view to preventing raider attacks is inadequate, as most raider schemes apply decisions made by commercial courts.

Key words: *third-party court, ad hoc court of arbitration, form of protection, private interest, arbitration, Arbitration Chamber, third registrar of arbitral tribunals, corporate dispute*